Concerto for a Small Flute

Blokfluit acrobatiek op de Londense podia in Handels tijd

William Babel (1689/90 - 1723)	**Concerto I** (D-groot) Allegro, Adagio, Allegro *voor sixth-flute, 2 violen, basso continuo*
	Concerto II (D-groot) Adagio-Allegro-Adagio, Allegro *voor sixth-flute, 2 violen, basso continuo*
George Frideric Handel (1685 - 1759)	**Triosonata HWV 386** (b-klein) Largo, Allegro, Andante, Allegro *voor 2 violen en basso continuo*
Giuseppe Sammartini (1695 - 1750)	**Concerto per Flauto** (F-groot) Allegro, [Siciliano], Allegro assai *voor fifth-flute, 2 violen, viola, basso continuo*
Antonio Vivaldi (1678 - 1741)	**Concerto per Flautino, RV 443** (G-groot) Allegro, Siciliano, Allegro molto *voor flautino, 2 violen, viola, basso continuo*

Ensemble Odyssee
www.ensembleodyssee.com

Anna Stegmann - blokfluit
www.anna-stegmann.com

Eva Saladin, Rie Kimura - viool
David Alonso Molina - altviool
Agnieszka Oszańca - cello
Andrea Friggi - klavecimbel

Programma toelichting

William Babel is vandaag vooral bekend door zijn gedurfde klavecimbelbewerkingen van operadelen van onder meer zijn bekende collega George Frideric Handel. Ook al ontsproten deze werken niet aan Babel's eigen muzikale brein, hij heeft ze toch op zeer inventieve en virtuoze wijze geornamenteerd. Hij putte voor deze bewerkingen uit zijn herinneringen aan de orgelimprovisaties van Handel zelf, en daarmee geven ze een interessant beeld van de kunst van het versieren aan het begin van de achttiende eeuw en van de muzikale smaak die toen met name in Londen heerste. Tijdgenoten zoals de Duitse componist en muziektheoreticus Johann Mattheson vonden Babel op het orgel zelfs een grotere virtuoos dan de toen al veel bekendere Handel.

Wat vandaag vaak onvermeld blijft, is dat Babel ook een ander belangrijk genre in Engeland heeft helpen ontwikkelen: het concert voor solo instrument, begeleid door strijkers. De Italiaanse soloconcerten uit de vroege achttiende eeuw - vooral die van Antonio Vivaldi werden sinds 1710 met groot succes op diverse Londense podia gespeeld. Ook Engelse musici voerden deze werken uit; vaak waren dat sterspelers, zoals het jonge viooltalent Matthew Dubourg. Tussen 1712 en 1717, de tijd waarin Babel waarschijnlijk zijn concerten componeerde, was de muziek van Vivaldi erg populair.

Engelse componisten raakten snel geïnteresseerd in dit nieuwe Italiaanse genre waarin een violist of blazer, begeleid door twee violen (en soms een altviool), het middelpunt vormt. Geïnspireerd door de "Italiaanse stijl" gingen ook zij zulke stukken componeren, waarin meestal twee snelle delen een lyrisch Adagio omlijstten. In de blokfluitconcerten van Babel, die tot de vroegste voorbeelden van een solo-concert met begeleidende instrumenten in Engeland behoren, vinden we op verschillende plekken zelfs uitgeschreven versieringen, die duidelijk geïnspireerd zijn door de vioolsonates van de beroemde Romein Arcangelo Corelli. Uitgeschreven versiering van Corelli’s sonate's zoals we die vinden in verschillende Engelse

manuscripten uit het begin van de achttiende eeuw dienden dan ook uitstekend als voorbeeld voor het versieren van de langzame delen in de muziek van dit programma.

Het programma "Concerto for a Small Flute" stelt de composities van Babel tegenover de muziek van zijn tegenwoordig bekendere tijdgenoten Handel en Vivaldi. Babels concerten markeren het begin van het instrumentale soloconcert in Engeland. Vooral zijn Ouverture is een spannende ontdekking voor de hedendaagse concertpraktijk: voor het eerste deel heeft Babel inspiratie gezocht bij de Ouverture in Handels Londense opera Amadigi di Gaula (HWV 11). Nog bijzonderder is het laatste deel van dit werk, een echt klavecimbelconcert dat overeenkomsten vertoont met Handels latere Concerto Grosso opus 3, nummer 6. Toeval? Het is zeer waarschijnlijk dat het hier Handel was die het werk van Babel als voorbeeld gebruikte, anders dan men nu wellicht zou vermoeden.

De vier concerti voor sixth-flute, een voornamelijk in de Engelse muziek gebruikte sopraanblokfluit in d", kondigen een aarzelend begin aan van een ontwikkeling die ca. tien jaar later in Italië zijn virtuoze climax zou bereiken in de blokfluitconcerten van Vivaldi. Vergeleken met Vivaldi maakt Babel nog een voorzichtig gebruik van de technische mogelijkheden van de blokfluit. Toch horen we af en toe virtuoze passages en "echte" soli; ook al blijft dit echte kamermuziek, met een evenwichtige rolverdeling tussen de instrumenten. Zo horen we vaak ook uitgebreide soli voor beide violen. Hoewel deze concerten in 1726 door de bekende Londense muziekuitgever "Walsh & Hare" postuum gepubliceerd zijn, is uit krantenberichten af te leiden dat ze waarschijnlijk in de periode tussen 1711 en 1718 werden uitgevoerd: "performed at the Theater with great applause", zoals Walsh & Hare ze in het voorwoord aanprijst. Babel was klavecinist in Handels Royal Academy of Music aan het King's Theatre, Haymarket. Dit podium, Little Lincoln's Inn Field Theatre en het Theatre Royal, Dury Lane kunnen podia voor deze concerti zijn geweest. Het is niet uit te sluiten dat ze ook, samen met werken van Corelli en Vivaldi, in de nieuwe concertzaal van het Yorkbuilding zijn uitgevoerd. Toendertijd vonden daar wekelijks concerten met nieuwe muziek plaats.

Stilistisch volgen de meestal driedelige concerten van Babel de vorm van de "Sonata da camera". Ze vertegenwoordigen, net zoals de vierdelige "Sonata da chiesa" voor twee violen van Handel, de *giusto italiano*. Handel, die zijn leerjaren o.a. in diverse Italiaanse steden doorbracht, kende de Italiaanse stijl van componeren goed. Het bijzondere Andante uit zijn triosonate in c-klein voor twee violen en basso continuo geeft de bovenstem de mogelijkheid om kunstzinnige versieringen te improviseren, terwijl de tweede viool met een doorgaande tweestemmige begeleiding, ondersteund door de continuo-groep, een warm klanktapijt produceert: een unieke compositie die een bijzondere positie inneemt in Handels oeuvre, en de veelzijdigheid illustreert van het Londense muziekleven in de late jaren ‘20 van de achttiende eeuw.

Van een duidelijke nationale stijl, zoals de Italiaanse en Franse muziek die toen kenden, was in Engeland echter geen sprake, ook niet in de blokfluit-concerten van Babel. Vivaldi’s blokfluitconcerten – een "echte" Italiaan – en het “Concerto per flauto” van Giuseppe Sammartini – een Italiaanse hobo-virtuoos die sinds 1727 in Handels orkest aan het King's Theatre werkte – vormen daarom in dit programma een interessant contrast met Babels concerten, en laten tevens een latere ontwikkeling van de concertvorm zien. Net zoals Babels concerten is het "Concerto per Flauto" van Sammartini voor blokfluit in c" en orkest een postume uitgave. Ook dit concert werd later veelvuldig uitgevoerd en was bekend tot het einde van de negentiende eeuw. In de muziek van Sammartini vinden we de voor de galante stijl typische ornamentiek en klanktaal, die duidelijk voortbouwt op het Italiaanse concertmodel. Als sprankelende hoogtepunt van het programma klinkt het "Concerto per flautino", RV 443 van Vivaldi: een tour de force voor de solist, die de grenzen van het mogelijke op de blokfluit aftast.

Anna Stegmann

Ensemble Odyssee

"Ensemble Odyssee combineert kennis en respect van de Oude Muziek met een frisse aanpak die deze muziek spannend en onvergetelijk maakt". George Adams, Expedition Audio (2015)

Het ensemble werd opgericht in 2010 door Anna Stegmann (blokfluit) en Andrea Friggi (klavecimbel). Samen met de andere kernspelers, waaronder Eva Saladin, zetten zij sinds 2012 hun kennis van de historische uitvoeringspraktijk en hun muzikale verbeelding in om onbekend repertoire tot leven te wekken.

Ensemble Odyssee treedt regelmatig op in gerenommeerde zalen en in concertseries en festivals in Nederland, Duitsland, Engeland, België, Italië en Oostenrijk, zoals het Summerwind Festival, Trigonale Festival für Alte Musik, Grachtenfestival Amsterdam, Kunsthalle Lingen, Noorderkerk Amsterdam, Minimekerk Brussel, Muziekgebouw aan ´t IJ, Konzerthaus Berlin en het Concertgebouw Amsterdam. Het ensemble speelde diverse malen live voor de radiozenders Radio 4, de Concertzender, BBC 3 en Deutschlandradio, evenals voor de TV-zender Cultura24 en Nederland 2. Het ensemble was prijswinnaar

van het prestigieuze Van Wassenaar Concours en heeft samengewerkt met eminente gastartiesten als Claron McFadden en Filippo Mineccia.

Van Ensemble Odyssee zijn sinds 2013 drie CD's bij het label Pan Classics verschenen: één met werken van de minder bekende Napolitaanse componisten Antonio Farina en Pietro Marchitelli, en de andere twee met liturgische muziek van Gaetano Veneziano. Deze Cds kregen positieve kritieken in o.m. Diapason, International Record Review, BBC Music Magazine, Klassik Magazin en Early Music Review. In januari 2016 verscheen de vierde Cd van het ensemble bij het label Glossa: een gezamenlijk project met de Italiaanse countertenor Filippo Mineccia dat vanaf begin 2017 op Europese podia te horen zal zijn.

In februari 2016 heeft Ensemble Odyssee voor het eerst een Cd in een kleine kamermuziekbezetting opgenomen. Deze Cd van het label Pan Classics is gewijd aan de blokfluitconcerten van de Engelse componist Wiliam Babell. Deze productie zal vanaf 2016 in vele internationale zalen te horen zijn, waaronder het Händelhaus Halle, de Georgian Concert Society Edinburgh, De Toonzaal Den Bosch e.a..

Anna Stegmann (blokfluit)

"... een blokfluitconcert van verleidelijke zoetheid, uitstekend vertolkt door Anna Stegmann". Sophie Roughol, Diapason (2013)

De Duitse blokfluitist Anna Stegmann is een gepassioneerde vertolkster van oude en hedendaagse muziek. Met haar ensembles The Royal Wind Music, Ensemble Odyssee en het trio KAZE heeft zij met veel succes opgetreden tijdens festivals in heel Europa, Noord Amerika, Japan en Australië. Met deze groepen, en als gastsoliste bij o.a. The New Dutch Academy, is ze ook regelmatig in de nationale en internationale media te horen (o.a. Radio 4, WDR 3, Deutschlandfunk, BBC 3, ABC radio).

Naast haar werk als uitvoerend musicus is zij een veelgevraagde docent en geeft zij regelmatig workshops en masterclasses in Duitsland, Engeland en Nederland. Haar leerlingen zijn prijswinnaars bij nationale en internationale wedstrijden, zoals het Prinses Christina Concours, en het Concertgebouw Concours. Sinds september 2014 is zij docent Blokfluit aan de Royal Academy of Music in Londen. Haar Cd's (Glossa, Pan-Classics, Lindoro en Mieroprint) zijn door de internationale pers enthousiast ontvangen (Diapason, BR-Klassik, Klassik Magazin, BBC Music Magazine, International Record Review, e.a.).

Anna studeerde bij Winfried Michel aan de Musikhochschule in Münster en bij Paul Leenhouts aan het Conservatorium van Amsterdam, waar zei in 2011 haar Masterdiploma cum laude ontving.